

הרי בהדיא **דבשוגג** — דאיכא תרתי לטיבותא — **איין**; **במזיד** — דליכא אלא חדא לטיבותא, שחזרו — **לא**.

אלא לאו, רבי נחמיה תרתי לטיבותא בעי, ולא התיר כשחזרו והן **במקומן**, אלא כשהיה גם **בשוגג**, [ודלא כרב פפא].

ואמנם סבירא ליה לתלמודא מכח הוכחה דמפרש לקמן [ריטב"א. ודברי רש"י צריכין תלמוד] דתנא קמא ורבי נחמיה בתרתי פליגי:

א. בהתירא דשוגג; דלתנא קמא מהני ואפילו כשהוא חוץ למקומן, ולרבי נחמיה בהא לחודיה לא סגי.

ב. בהתירא דחזרה; דרבי נחמיה אינו מתיר בחזרה אלא כשנצטרף לו שוגג, ואיכא תרתי לטיבותא. ותנא קמא פליג, דחזרה לחודה מהני להתיר בלא שנצטרף לו שוגג.

וחסורי מיחסרא ברייתא והכי קתני:

פירות שיצאו חוץ לתהום אף שעדיין לא חזרו, אם **בשוגג** יצאו, **יאכלו**. **במזיד**, לא **יאכלו**.

במה דברים אמורים — שאסורין הן באכילה — כשהן עדיין **שלא במקומן**, אבל חזרו והן **במקומן** בהא לחודיה נמי סגי, **ואפילו במזיד יצאו** [וחזרו], **יאכלו**.

ואתנא רבי נחמיה למימר: בתרתי פליגנא עלך:

יצאו **בשוגג**, **יאכלו** שם לכל אדם [בין למי שהוציאן, בין לאחרים שגרים שם או שבאו לשם על ידי עירוב, רש"י על פי הבנת השער הציון סימן ת"ה, דלא כמהרש"א].

יצאו **במזיד**, לא **יאכלו** לכל אדם.

מב-א **רבי נחמיה אומר:**

אם היו **במקומן**, דהיינו שחזרו — **יאכלו!**

אבל אם הן עדיין **שלא במקומן**, לא **יאכלו** שם, ואפילו יצאו בשוגג.

ומפרשינן: **מאי במקומן?**

כלומר: מה שהתיר רבי נחמיה כשחזרו, האם די בחזרתן למקומן לבד, ולא איכפת לן אם יצאו במזיד [ואפילו חזרו במזיד].

או דילמא תרתי לטיבותא בעינן, שהיתה יציאתן בשוגג, וחזרו למקומן [כן נראה לבאר; וראה לשון רש"י כאן, ומה שנתבאר בסוף הסוגיא].

אילימא במקומן שרי אפילו **במזיד**, דסגי בחזרה לחודיה כדי להתיר. [והכי קאמר ליה רבי נחמיה לתנא קמא: במקומן הוא דאיכא התירא לפירות שיצאו. אבל שלא במקומן אין להם היתר].

הא לא אפשר: כי

והא קתני בהדיא — בכרייתא דמייתנין לעיל — **רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין**.

וכדבעינן למימר לעיל. וראה מה שכתבו הראשונים, מאי טעמא לא אמרינן הכי.

נמי סגי שאם יחזור אפילו לדעת חוזר לתחומו. והיה אפשר לפרש דהיינו חידושא דרב נחמן,

א. היכא דהן שלא במקומן, לית בהו התירא כלל, ואפילו בשוגג לא יאכל.

ב. אפילו במקומן נמי — דמודינא לך דהועילה חזרתן להתיר — פליגנא עלך בהא, וסבירא לי דבשוגג — דאיכא תרתי לטיבותא — אין, במזיד, לא! ודלא כתנא קמא שמתיר בחזרה לחודה [נתבאר על פי רש"ש].

וכיון שכן נמצא דרב פפא תנאי היא, וכתנא קמא אמרה.

ומקשינן עלה ודחינן לה: זו מנין לך דבתרתי פליגי, ותנא קמא פליג נמי בהתירא של חזרה במקומן, וחסורי מחסרת לה בדברי תנא קמא!?

והא שפיר איכא לפרושי לא כדקאמרת, אלא דתנא קמא לא מיירי ולא פליג בהיתיר של חזרה כלל, והיכא דהוה במזיד, אפילו כשחזרו והן במקומן, דכולי עלמא לא פליגי דאסור.

והכא בשוגג שלא במקומן בלבד הוא דפליגי:

תנא קמא סבר: בשוגג שרי שלא במקומן.

ורבי נחמיה סבר: אפילו שוגג אינו סיבה

להתיר. ובמקומן — דמצטרף ליה היתר חזרה — אין, שלא במקומן, לא!

ומשנינן: והא מברייתא אחריתי דמייתינן לעיל הוא דמוכח דתנא קמא פליג נמי בחזרה, וסבירא ליה דסגי בחזרה לחודיה.

מדקתני (סיפא, רש"ש מוחקו) בההיא ברייתא: רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שיוגנין.

ויש לנו לדייק: שוגג אין, במזיד לא.

מכלל, דתנא קמא סבר במזיד נמי שרי, שמע מינה!⁷

אמר רב נחמן אמר שמואל:

היה מהלך, ואינו יודע עד היכן תחום שבת, כיצד יעשה: מהלך אלפים פסיעות בינוניות [דרך הליכתו של אדם, אמה] וזו היא תחום שבת.

ואמר רב נחמן אמר שמואל:

שבת בבקעה שאינה מוקפת מחיצות, ודינו, שיש לו אלפיים אמה מאותו מקום בתוך הבקעה שבו שבת, והקיפוח נכרים מוחיצה בשבת, אף שאילו היו מקיפין אותה מערב

להתיר. להכי אמר ליה רבי נחמיה, דלעולם אסורין עד שיהיו תרתי לטיבותא: "שיחזרו למקומן", ויהיו "שוגגין", אבל אי הוה אמר כדאמר בהך ברייתא דעסיקנא ביה: "במקומן יאכלו שלא במקומן לא יאכלו", לא הוה ידענא אלא דפליג אהתירא דשוגגין שלא במקומן. אבל אהתירא דחזרו למקומן הוה אמינא דמודה לתנא קמא דמועיל אף במזיד, דאדרבא סתמא הכי

7. פירוש: דאם תימצי לומר דלא פליגי בתרתי [בחזן למקומן בשוגג, ובמקומן ואפילו במזיד], אלא בשוגג שלא במקומן בלבד הוא דפליגי, איבעי ליה למיתני בההיא ברייתא בדברי רבי נחמיה, כלישנא דתניא בברייתא דעסיקנא ביה. אלא על כרחך, דשמעיה רבי נחמיה לתנא קמא דתרי קולי מיקל [בשוגג ואפילו חזן למקומן. ובמקומן, ואפילו במזיד] וכל חדא מינייהו סגי

שבת, היינו דנין כל הבקעה כארבע אמות והיו לו אלפיים אמה ממנה ואילך, עכשיו שלא הקיפוה מערב שבת **מהלך אלפים אמה** בלבד ממקום ששבת בתוך הבקעה, ואפילו כלו אלפיים אמה בתוך ההיקף.

ואמנם הועילו המחיצות — אף שנעשו בשבת — לעשות כל הבקעה שהיתה כרמלית לרשות היחיד, דקיימא לן, מחיצה העשויה בשבת שמה מחיצה.

ולפיכך:

כל שהוא תוך אלפיים אמה למקום שביתו מטלטל בה כדרכו [רש"י].

ואף **מטלטל בכולה** ואפילו חוץ לאלפיים אמה **על ידי זריקה** שזורק מתוך אלפיים

לחוץ לאלפיים, שהרי כל הבקעה רשות היחיד היא, רק שהוא עצמו אינו יכול לצאת חוץ לאלפיים אמה ממקום שביתו⁸.

ורב הונא אמר:

דנין את הבקעה כאילו לא היתה שם מחיצה [רש"י], ולפיכך:

מהלך אלפים אמה ממקום שביתו, ומטלטל בתוך אלפיים אמה **כארבע** [גירסת רש"י וריטב"א] **אמות** [כלומר: פחות מארבע אמות] בלבד המותרין בטלטול בכל בקעה שהיא כרמלית, וכדמפרש טעמא ואזיל⁹.

ומקשינן על רב הונא: **וניטלטל בכולה על ידי זריקה**, כלומר: ניטלטל חוץ לאלפיים אמה על ידי זריקה — וכדאמר שמואל —

משמע, [כן נראה לבאר דברי רש"י, ועל פי הריטב"א. וראה שם שכתב: דאינו מחוור כל הצורך להוכיח כן משינוי הלשון, וביאר באופן אחר דממלת "שוגגין" דמייטרא הוא דמוכחינן לה, ראה שם].

השמועה שלעיל נתבארה על פי פשוטת הסוגיא והפוסקים, דשוגג ומזיד כשחזרו למקומן דמיירי ביה הגמרא, אין עיקר הכוונה על "החזרה" במזיד, אלא על היציאה, [אלא דודאי בעינן גם, שלא יחזרו במזיד]. ואמנם המדקדק בלשונות רש"י בסוגיא, יראה שלא הזכיר ענין היציאה במזיד כלל [כשחזרו למקומן], אלא החזרה בלבד. ולכאורה נראה מדבריו כמו שכתב האור זרוע בהלכות עירובין סימן קמ"ב, שאף מי שמתיר כשחזרו למקומן במזיד, היינו דוקא כשהיתה היציאה בשוגג, דבזה מותר אף אם היתה החזרה במזיד, אבל אם היתה היציאה במזיד ליכא למאן דאמר שיהא מותר.

8. ביאר רש"י: דהא דאמרין הכא, שכיון שלא

שבת באויר מחיצות אין דנין את כל הבקעה כארבע אמות. היינו אף למאן דאמר במשנתנו שכשנתנוהו נכרים בשבת בהיקף מחיצות, הוי כולה כארבע אמות, ואף שלא שבת בהן. ומשום: דשאני התם, הואיל ויצא חוץ לתחומו אין לו אלא ארבע אמות, ולפיכך הקילו להחשיב היקף מחיצות שלא שבת בהן כארבע אמות. אבל הכא שאפילו בלאו מחיצות יש לו אלפיים אמה, לא הקילו במחיצות שלא שבת בהן. [וסתם רש"י כאן, כלישנא בתרא דידיה, בעמוד ב' ד"ה לא גזרינן].

עוד ביאר רש"י: דמיירי שהיה ההיקף עשוי לדירה, ולפיכך מותר הוא לטלטל בכולה. אבל אם לא הוקפה לדירה, כשההיקף גדול מבית סאתים אין מותר לטלטל בה אלא פחות מארבע אמות, וכדאיתא לעיל דף כג.

9. מה שכתב רש"י "כאילו לא היתה שם מחיצה", לקמן בעמוד ב' הביא רש"י שיטה החולקת, ראה ד"ה לא במשיכה.

שהרי יש לה מחיצות, וקיימא לן מחיצה הנעשית בשבת הוי מחיצה!?

אחר חפצו, יטלטל חוץ לאלפיים אמה על ידי זריקה.

ומפרשנין: גזירה שמא ימשך הוא עצמו אחר חפצו אל מחוץ לתחום.

ומשנינן: אימא, הא דקאמר חייא בר רב "מטלטל אלפים אמה", הכי קאמר:

ואכתי תיקשי לרב הונא: בתוך אלפים — שמותר אף הוא עצמו להלך בהן — מיהת ליטלטל כי אורחיה [כדרכו]!?

מטלטל בתוך אלפיים אמה בארבע [כלומר: פחות מארבע] אמות בלבד, וחוץ לאלפיים אמה כלל וכלל לא, [ריטב"א]. וראה מה שהוסיף בגאון יעקב.

[וכל שכן על ידי זריקה, רש"י].

ותמהינן: אי הכי היינו דרב הונא!?

ומפרשנין: כיון דאסור הוא — לדעת רב הונא — לטלטל חוץ לאלפיים אמה, אסור ממילא לטלטל אף בתוך אלפיים אמה, משום דהוי כמחיצה המפרדת בין שתי רשויות שהאחת מותרת והאחת אסורה, שנפרצה במלואה למקום האסור לה, שאסור לטלטל ארבע אמות אף ברשות המותרת, ואף שמוקפת היא בשלש מחיצות אחרות גמורות.

ומשנינן: אימא: וכן אמר רבי חייא בר רב!

אמר ליה רב נחמן לרב הונא: לא תיפלוג עליה דשמואל שאמרתי משמו שמטלטל בכולה על ידי זריקה, דהרי תניא כוותיה.

דתניא:

חייא בר רב אמר:

מהלך אלפים אמה, ומטלטל באותן אלפים אמה כדרכו, וחוץ לאלפיים אמה אסור אפילו בזריקה.

הנותן את עירובו ובה לילך ממקום עירובו מ"ב-ב אלפיים אמה, והיה מודד ובא, וכלתה מדרתו בחצי העיר שלא שבת בה, [דלא חשבינן כל העיר כארבע אמות, שהרי לא שבת בה, אלא במקום שכלתה מדרתו שם כלה תחומו], מותר לטלטל בכל העיר כולה [שעירבו בה עירובי חצירות, או ביום טוב שאין צריך עירוב], ובלבד שלא יעבור את התחום ברגליו.

ותמהינן עלה: כמאן סבר חייא בר רב?

ומברייתא זו מוכח כשמואל: שהרי, במאי קאמר הברייתא דמטלטל בכל העיר [שאיין יכול הוא עצמו לבוא לשם, שהיא מחוץ לתחומו]! וכי לאו על ידי זריקה מתוך אלפיים לחוץ לאלפיים אמה! הרי דתניא כוותיה דשמואל.

וכי נאמר דסבר דלא כרב נחמן שמתיר לטלטל בכולה על ידי זריקה, ודלא כרב הונא שאוסר לטלטל בכולה אלא בארבע אמות!?

והרי זה אי אפשר; דממה נפשך, אי גזר שמא ימשך אחר חפצו אפילו בתוך אלפיים ליתסר משום מחיצה הנפרצת במלואה למקום האסור לה. ואי לא גזר שמא ימשך

[גירסת הב"ח: רב הונא אמר לך: לא על